

**PRZEWODNICZĄCY
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA
WP.420.92.2025**

Warszawa, 06 maja 2026 r.

Dot. SPS-III.020.296.5.2025

**Pan Marek Siwiec
Szef
Kancelarii Sejmu**

W odpowiedzi na pismo z dnia 3 października 2025 r. uprzejmie przedstawiam w załączeniu opinię Krajowej Rady Sądownictwa w przedmiocie projektu ustawy o zmianie ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu oraz ustawy – Kodeks karny.

Wiceprzewodniczący Krajowej Rady
Sądownictwa
sędzia Rafał Puchalski
/podpisano elektronicznie/

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L. dz. SPS-III.020.296.5.2025

Data wpływu 08.05.26r.

KRAJOWA RADA SĄDOWNICTWA

centrala: 22 379 28 40
fax: 22 379 27 94
biuro@krs.gov.pl

www.krs.pl
Klauzula RODO: <https://krs.pl/pl/kontakt>

ul. Rakowiecka 30
02-528 Warszawa

OPINIA
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA

z dnia 29 kwietnia 2026 r.

**w przedmiocie prezydenckiego projektu ustawy o zmianie ustawy o Instytucie Pamięci
Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu
oraz ustawy – Kodeks karny**

Krajowa Rada Sądownictwa, po zapoznaniu się z prezydenckim projektem ustawy o zmianie ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu oraz ustawy – Kodeks karny, przekazanym przy piśmie Zastępcy Szefa Kancelarii Sejmu z dnia 3 października 2025 r. (znak: SPS-III.020.296.5.2025), opiniuje projekt pozytywnie oraz zgłasza poniższe uwagi.

Rada zauważa, że zaproponowana nowelizacja brzmienia art. 256 § 1a Kodeksu karnego poprzez dodanie znamion przestępstwa polegających na propagowaniu ideologii Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów frakcja Bandery i Ukraińskiej Armii Powstańczej obok już istniejących znamion propagowania ideologii nazistowskiej, komunistycznej i faszystowskiej może stanowić zbyt kazuistyczne rozwiązanie obecnie istniejącego problemu społecznego.

Podyktowane jest to po pierwsze aktualnym brzmieniem art. 256 § 1a, który penalizuje nie tylko propagowanie ideologii nazistowskiej, komunistycznej i faszystowskiej, ale zawiera ponadto katalog otwarty, gdyż odwołuje się również do innych ideologii nawołujących do użycia przemocy w celu wpływania na życie polityczne i społeczne. Można zatem uznać, że w aktualnym brzmieniu obejmuje on już wszelkie inne niebezpieczne ideologie godzące w porządek polityczny i społeczny, a decyzja o ich penalizowaniu jest pozostawiona uznaniu sądu orzekającego w dane sprawie.

Po drugie należy zwrócić uwagę na zbytnią kazuistyczność zaproponowanego rozwiązania legislacyjnego, gdyż w odróżnieniu od wskazanych w obecnym brzmieniu art. 256 § 1a ideologii nazistowskiej, komunistycznej i faszystowskiej posłużono się terminami nadmiernie dookreślonymi, zawierając odwołanie do konkretnych organizacji. Powyższe nie jest zgodne z zastosowaną do tej pory terminologią w art. 256 § 1a, który odwołuje się nie do konkretnych organizacji, a nurtów myślowych. Zaproponowane rozwiązanie może zatem w praktyce prowadzić do zawężającego stosowania tego przepisu.

Ponadto, Rada dostrzega potrzebę rozważenia – celem uniknięcia możliwych wątpliwości w praktyce orzeczniczej sądów – czy ideologia Organizacji Ukraińskich

Nacjonalistów frakcji Bandery i Ukraińskiej Armii Powstańczej wykracza zakresowo poza już wymienione w art. 256 § 1a ideologie nazistowskie, komunistyczne i faszystowskie. W sytuacji uznania, że zakresy znaczeniowe powyższych pojęć pokrywają się dojdzie do znaczeniowego *superfluum* w obrębie jednej normy prawnej, co nie jest pożądane przez pryzmat zasady określoności prawa karnego.

Za uzasadniony postulat *de lege ferenda* należy również uznać wprowadzenie do części szczególnej Kodeksu karnego typu podstawowego przestępstwa nielegalnego przekroczenia granicy Rzeczypospolitej Polskiej. Przedstawiony do zaopiniowania przez Prezydenta RP projekt ustawy przewiduje zwiększenie zagrożenia karnego przestępstw z art. 264 § 2 i 3 Kodeksu karnego. Krajowa Rada Sądownictwa pozytywnie opiniuje tego rodzaju rozwiązanie, zwracając uwagę, że należy również rozważyć przywrócenie do art. 264 jego § 1, który został uchylony na podstawie art. 6 ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r. (Dz. U. nr 90, poz. 757). Tą samą ustawą wprowadzono art. 49a Kodeksu wykroczeń penalizujący nielegalne przekroczenie granicy, czyniąc występki z art. 264 § 1 kk wykroczeniem. W ocenie Rady utrzymywanie takiego stanu prawnego, w którym w Kodeksie karnym w art. 264 wymienia się w § 2 i 3 typy kwalifikowane przekroczenia granicy (przekroczenie przy pomocy przemocy, groźby, podstęp lub we współdziałaniu z innymi osobami oraz organizacja przekraczania granicy), bez obecności w § 1 tego artykułu czynu w typie podstawowym jest niezgodne z systematyką Kodeksu karnego i nieuzasadnione z punktu widzenia bezpieczeństwa państwa oraz sytuacji geopolitycznej.

Wytworzyło to stan rzeczy, w którym podmiot przestępstwa, beneficjent typu podstawowego został znacznie łagodniej potraktowany od podmiotów będących w istocie pomocnikami w realizacji znamion typu podstawowego. Doszło po tej nowelizacji do takiej rzeczywistości, że za realizację określonej formy zjawiskowej typu podstawowego będącego wykroczeniem groziła znaczna dolegliwość karna pozostająca w oczywistej skrajnej dysproporcji do zagrożenia ustawowego za wykroczenie opisane w art. 49a Kodeksu wykroczeń (kara grzywny).

Przewodniczący
Krajowej Rady Sądownictwa

sędzia Dagmara Pawełczyk-Woicka

